

Graanspecialist Fred Klein: „Wereld heeft elk jaar recordoogsten nodig“

Landbouwpolitiek houdt graanprijzen hoog

De wereldbevolking groeit en mensen willen steeds beter eten. Daardoor blijft de vraag naar graan groeien. Zolang bepaalde landen hun landbouweconomisch beleid niet veranderen, zal dit tot hoge graanprijzen leiden, stelt Fred Klein van het Productschap Akkerbouw.

Fred Klein geldt als een van de specialisten in Nederland op het gebied van de internationale graanhandel. Hij werkt sinds een jaar of zeven als beleidsmedewerker op dit gebied bij het Productschap Akkerbouw en daarvoor was hij werkzaam bij de Europese Commissie, waar hij ook landbouw in de portefeuille had. Met Akker Magazine praat hij over de ontwikkelingen in de internationale graanmarkt en wat de Nederlandse akkerbouwer kan verwachten.

Als u zelf een areaal van vijf hectare zou hebben, wat zou u dan doen?

„Goh, interessante vraag. Ik zou dat niet zo kunnen beantwoorden. Een akkerbouwer heeft een teeltplan, een kosten/batenplaatje, afspraken met afnemers. Dat beïnvloedt allemaal wat je met dat land kan doen.“

Oké dan, stel dat u 50 ton tarwe heeft.

„Weet je, ik ben blij dat ik geen akkerbouwer ben. Ik zou hier nu niet zo kunnen zeggen wat ik zou doen.“ Hij lacht even, vervolgt dan: „Akkerbouwers kunnen tegenwoordig heel goed besluiten hoe ze moeten handelen. Iemand in mijn functie kan dan achteraf zeggen wat ze fout hebben gedaan, maar om daar nu naar te handelen... Nee, dat zal ik maar niet doen. De akkerbouwers van nu zijn intelligent genoeg en hebben voldoende kennis in huis om zelf de juiste beslissingen te nemen. De laatste domme akkerbouwer in Nederland is dertig jaar geleden doodgegaan.“

Hoe doen die intelligente Nederlandse akkerbouwers het dan op de wereldmarkt?

„De Nederlandse boeren zijn samen met de Belgen de

beste akkerbouwers ter wereld. Nergens worden zulke hoge opbrengsten gehaald als hier. Kijk maar naar de opbrengstcijfers per hectare. Nederland en België staan aan de top van Europa en Europa staat aan de top van de wereld. Akkerbouwers hier zijn goed geschoold, er is een netwerk van organisaties zoals de coöperaties, LTO, ons productschap, enzovoorts, die ze begeleiden en informeren, en daarnaast hebben we met Wageningen een groot kennisinstituut op het gebied van landbouw in huis. Dat allemaal samen werpt duidelijk zijn vruchten af.

Aan de andere kant moeten we hier ook wel goed produceren. Ons land is dichtbevolkt en grondprijzen zijn hoog; om als akkerbouwer die kosten te dekken moet je wel hoge opbrengsten halen.“

U stelt dat de vraag naar graan de komende jaren blijft stijgen. Wat is daar de oorzaak van?

„We zijn nu met zes miljard mensen op de wereld, en dat worden er negen miljard in 2050. Dat is 150 mensen per dag. Die moeten allemaal eten. En ze willen steeds beter eten. De afgelopen jaren is consumptie van graan steeds toegenomen en er is geen reden om te denken dat dit in de komende jaren zal veranderen. Die groei is zo constant, zo voorspelbaar, op een grafiek kun je er bijna een lijnaal langs leggen. Het is ook weinig conjunctuurgevoelig. In 2008, tijdens de bankencrisis, groeide de wereldconsumptie onverminderd door. En met de EU-crisis van nu zie je hetzelfde.

Steeds meer graan wordt gebruikt in diervoeder. In landen als China en India stijgt de welvaart, waardoor daar meer vlees wordt gegeten. En een kilo kip kost ruwweg drie kilo graan en een kilo rundvlees zelfs vijf

kilo. In het Westen wordt scharrelvlees populairder; tel er daarvoor nog maar eens dertig procent bij op. Scharreldieren bewegen nu eenmaal meer en hebben dus meer energie nodig.“

En biobrandstof?

„Daar wordt veel over gepraat, maar veel graan wordt daar niet in gebruikt. In Europa wordt 65 miljoen ton graan gebruikt voor menselijke consumptie, 65 miljoen ton voor diervoeder, en minder dan 10 miljoen ton voor bio-ethanol. De VS doet daar meer in; op die manier willen ze minder afhankelijk zijn van het Midden-Oosten en bovendien stimuleren ze daar de akkerbouw mee.

Maar je moet wel bedenken dat van elke kilo graan die je gebruikt voor het produceren van bio-ethanol, 35 tot 40 procent terugkomt in de veevoederindustrie. Voor de productie van de brandstof wordt de suiker in het graan gebruikt; de eiwitten zijn niet nodig en worden dus hergebruikt.“

Oké, dus de vraag naar graan blijft stijgen. Hoe zit dat met het aanbod?

„Dat is een ander verhaal. Waar de vraag een vrijwel rechte stijgende lijn vertoont, schommelt de productie van jaar tot jaar. Daar ben je echt afhankelijk van wat de natuur doet. Maar er wordt meer geconsumeerd dan geproduceerd. Vorig jaar hadden we een topjaar; in de wereld werd toen 1.729 miljoen ton graan geoogst. Dat was de op twee na grootste oogst van de wereld. Maar toch was de consumptie groter; die wordt geraamd op 1.786 miljoen ton. We moeten nu dus elk jaar recordoogsten blijven halen, anders gaat het mis.“

België en Nederland koplopers in productie.

Maar als de consumptie van granen blijft stijgen, dan zijn toch zelfs record-oogsten toch niet genoeg? Kan de wereld wel genoeg graan verbouwen om aan de vraag te voldoen?

„In potentie kan er meer dan genoeg graan worden verbouwd. Een van de grootste en meest vruchtbare graangebieden ligt ten noorden van de Zwarte Zee, in Rusland en de Oekraïne. En weet je hoeveel daar geproduceerd wordt? In Rusland officieel nog geen 2.400 kilo per hectare, in de Oekraïne 3.200 kilo. Vergelijk dat met Nederland en België; wij oogsten negen à tien ton per hectare – drie tot vier keer zoveel. Dat is niet omdat onze grond zoveel beter is voor akkerbouw. Integendeel; als je in dat Zwarte Zeegebied bij wijze van spreken een stok in de grond steekt, groeien er wortels aan. Maar de overheden in die landen voeren een restrictief beleid om zo de consumentenprijzen laag te houden. De boeren zouden veel meer kunnen verdienen als ze hun producten op de wereldmarkt konden verkopen. Maar dat gaat dus niet; de staat bepaalt waar ze kunnen verkopen en tegen welke prijs.

Kijk naar Rusland. In de jaren dertig van de vorige eeuw produceerden de boeren daar meer dan nu, ondanks alle technologische en biologische ontwikkelingen, en ondanks de toegenomen kennis. Maar toen konden ze hun producten nog op de vrije markt verkopen.”

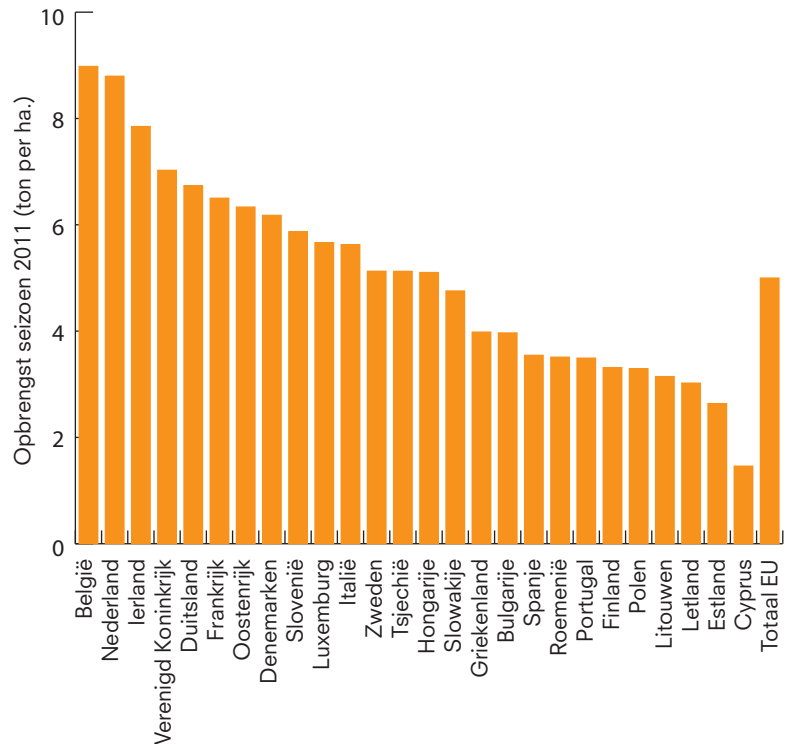
Die regeringen betalen boeren dus minder uit dan wat ze kunnen verdienen.

„Dat doen ze natuurlijk niet zomaar. De bevolking in die landen, en bijvoorbeeld ook in India, kan de graanprijzen op de wereldmarkt niet betalen. En dat leidt tot tekorten en onlusten. Regeringen willen dat voorkomen en dus houden ze de binnenlandse prijzen voor graan laag.

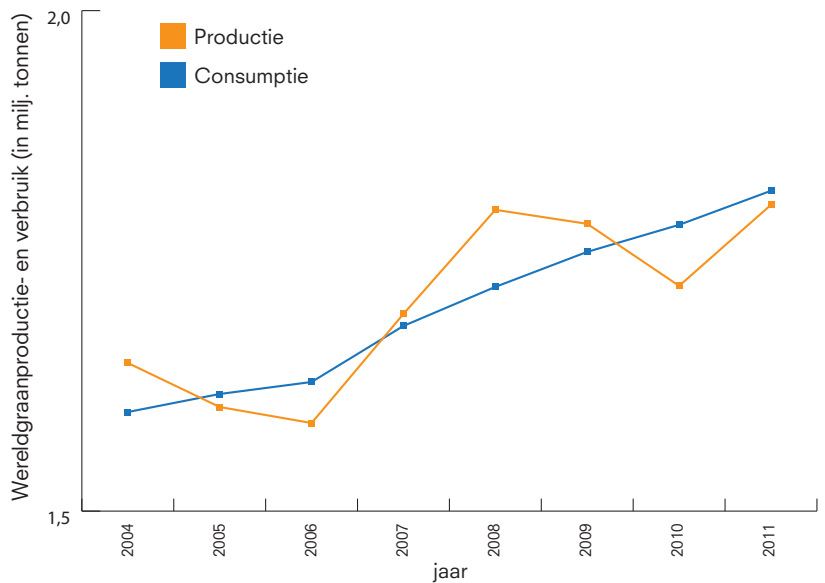
Het probleem daarbij is dat de boeren niet worden gestimuleerd om op het veld te werken. Een akkerbouwer in Rusland of de Oekraïne krijgt misschien 120 euro per ton voor zijn graan; daarvoor gaat hij niet investeren in bestrijdingsmiddelen, kunstmest, irrigatie en dergelijke. Dat geld haalt hij er nooit meer uit. Een boer in die streken komt twee keer per jaar op zijn land; een keer om te zaaien en een keer om te oogsten.”

Hoe gaat de prijs zich dan de komende jaren ontwikkelen?

„Dat ligt natuurlijk jaar op jaar aan wat de natuur doet, hoeveel de oogsten opbrengen. Maar over een langere termijn zien we een verder stijgende vraag naar graan en, zolang landen hun landbouwpolitiek niet hervormen, een productie die dat nauwelijks kan bijbenen. Dus gemiddeld genomen zal de prijs hoog blijven.” ■

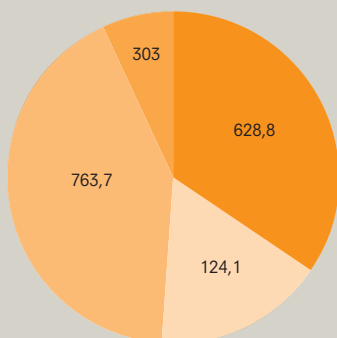
Productie kan consumptie amper bijhouden

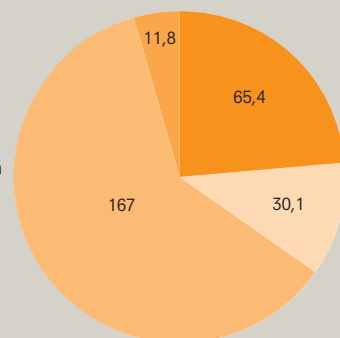
Meeste graan gaat op in menselijke consumptie en diervoeders

Gebruik granen in miljoenen tonnen

Wereld

Europa

Bron: Productschap Akkerbouw